

Iránymutatás a Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 4. jegyzőkönyve II. fejezete 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről

(2006/C 314/12)

A. E közleményt az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás (a továbbiakban: az EGT-megállapodás) és az EFTA-államok közötti, a Felügyeleti Hatóság és a Bíróság létrehozásáról szóló megállapodás (a továbbiakban: Felügyeleti és Bírósági Megállapodás) szabályai szerint teszik közzé.

B. Az Európai Bizottság (a továbbiakban: a Bizottság) közleményt tett közzé „Iránymutatás az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról” ⁽¹⁾ címmel. E jogi aktus meghatározza azon elveket, amelyeket a Bizottság az EK versenyszabályainak megszegése esetén a bírságok kiszabásakor követ ⁽²⁾.

C. Az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy véli, hogy a fent említett jogi aktus EGT vonatkozású. Az azonos versenyfeltételek fenntartása, valamint az EGT versenyszabályainak az Európai Gazdasági Térség területén megvalósuló egységes alkalmazása érdekében a Hatóság a Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja által ráruházott hatáskörnél fogva elfogadja e közleményt. A Hatóság – a vonatkozó EGT szabályok adott esetre történő alkalmazásakor – az e közleményben megállapított elveket és szabályokat szándékozik követni.

BEVEZETÉS

1. A Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 4. jegyzőkönyve II. fejezete (a továbbiakban: a II. fejezet) ⁽³⁾ 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerint az EFTA Felügyeleti Hatóság határozattal bírságot szabhat ki a vállalkozásokra vagy vállalkozások társulásaira, amennyiben azok akár szándékosan, akár gondatlanságból megsértik az EGT-megállapodás 53. vagy 54. cikkét.

2. Ami az ilyen jellegű bírságok kiszabását illeti, az EFTA Felügyeleti Hatóság e hatáskörét széles mérlegelési jogkör ⁽⁴⁾ alapján gyakorolhatja, amelyet a II. fejezet korlátoz. Először is a Hatóságnak meg kell vizsgálnia mind a jogsértés súlyosságát, mind az időtartamát. Másodszor, a kiszabott bírság nem haladhatja meg a II. fejezet 23. cikke (2) bekezdésének második és harmadik albekezdésében szereplő határértékeket.

3. E döntések átlátható és objektív jellegének biztosítására az EFTA Felügyeleti Hatóság 2003. január 16-án a bírságok megállapítására vonatkozó, 1998. évi bizottsági iránymutatásnak megfelelően ⁽⁵⁾ a bírságok megállapítására vonatkozó iránymutatást tett közzé ⁽⁶⁾. Az e közleményekben meghatározott iránymutatások gyakorlati végrehajtásának fényében az EFTA Felügyeleti Hatóság helyénvalónak tartja bírságokkal kapcsolatos politikájának fejlesztését és finomítását.

4. Az EFTA Felügyeleti Hatóság azon hatásköre, hogy bírságot szabhat ki a vállalkozásokra vagy vállalkozások társulásaira, amennyiben azok akár szándékosan, akár gondatlanságból megsértik az EGT-megállapodás 53. vagy 54. cikkét, egyike a Hatóság rendelkezésére álló azon eszközöknek, amelyek lehetővé teszik az EGT-megállapodás által a Hatóság hatáskörébe utalt felügyeleti feladatok ellátását ⁽⁷⁾. Ezek a feladatok nem csak az egyedi jogsértések kivizsgálását és büntetését jelentik, hanem egy olyan általános politika követésének a kötelezettségét is magukban foglalják, amelynek célja az EGT-megállapodásban meghatározott

⁽¹⁾ HL C 210., 2006.9.1., 2. o.

⁽²⁾ Az EGT-megállapodás 53. és 54. cikkének hatálya alá tartozó egyedi esetek kezelésének hatásköre – az EGT-megállapodás 56. cikkében megállapított szabályok szerint – megoszlik az EFTA Felügyeleti Hatóság és a Bizottság között. Bármely ügyben csak az egyik felügyeleti hatóság hivatott eljárni.

⁽³⁾ Az EFTA-államok közötti, a Felügyeleti Hatóság és a Bíróság létrehozásáról szóló megállapodás 4. jegyzőkönyvét módosító, 2004. szeptember 24-én kelt és 2005. május 20-án hatályba lépett megállapodásnak megfelelően a Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 4. jegyzőkönyvének II. fejezete az EFTA-pillérben nagymértékben tükrözi a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendeletet (HL L 1., 2003.1.4., 1. o.).

⁽⁴⁾ Lásd e tekintetben például a Bíróságnak a C-189/02 P., a C-202/02 P., a C-205/02 P–C-208/02 P., és a C-213/02 P. sz. *Dansk Rørindustri A/S és mások kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletét, EBHT 2005., I–5425. o., 172. pont.

⁽⁵⁾ Iránymutatás a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről (HL C 9., 1998.1.14., 3. o.).

⁽⁶⁾ Az EFTA Felügyeleti Hatóság iránymutatásai a bírságok megállapításának módszeréről, HL C 10., 2003.1.16., 16 o. és a HL EGT-kiegészítése 3., 2003.1.16., 6. o.

⁽⁷⁾ E feladatot a Bizottsággal megosztva végzi az EGT-megállapodás 55. cikkének, valamint az EGT-megállapodás 56. cikkében található versenyszabályoknak megfelelően, lásd a fenti 2. lábjegyzetet.

elvek alkalmazása a versenypolitika területén, valamint a vállalkozások magatartásának ilyen irányba történő terelése ⁽¹⁾. Ennek érdekében a Hatóságnak fenn kell tartania tevékenységének elrettentő jellegét ⁽²⁾. Következésképpen abban az esetben, ha a Hatóság az EGT-megállapodás 53. vagy 54. cikkének rendelkezéseibe ütköző jogsértést észlel, szükségesnek ítélni a jogsértést elkövető feleket bírsággal sújtani. A bírságoknak elégséges elrettentő hatással kell rendelkezniük, nem csupán az érintett vállalkozásokat szankcionálva (speciális elrettentő hatás), hanem más vállalatokat is elriasztva az EGT-megállapodás 53. és 54. cikkével ellentétes magatartástól, illetve annak folytatásától (általános elrettentő hatás).

5. E célok elérése érdekében helyénvaló, hogy az EFTA Felügyeleti Hatóság a bírságok megállapításához azon eladott áruk vagy szolgáltatások értékét vegye alapul, amelyekre a jogsértés vonatkozik. A jogsértés időtartamának szintén fontos szerepet kell játszania a bírság megfelelő összegének kiszámításában. A jogsértés időtartama szükségszerűen befolyásolja a jogsértés lehetséges piaci következményeit. Ennélfogva fontos, hogy a bírság azt is tükrözze, a vállalkozás hány évig vett részt a jogsértésben.

6. A jogsértéssel összefüggő eladások értékének és a jogsértés időtartamának kombinációja megfelelő helyettesítő értéknek tekinthető, amely tükrözi a jogsértés gazdasági jelentőségét, valamint a jogsértésben részt vevő egyes vállalkozások egymáshoz viszonyított súlyát. A fenti jelzőszámok jól tükrözik a bírság nagyságrendjét, de nem szolgálhatnak automatikus számtani számítási módszer alapjául.

7. A bírságba szükséges olyan speciális, a jogsértés időtartamától független összeget is beépíteni, amely a vállalkozások még meg nem kezdett jogellenes magatartástól való elrettentésére szolgál.

8. Az alábbi szakaszok részletesen ismertetik azokat az elveket, amelyeket az EFTA Felügyeleti Hatóság a II. fejezet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapítása során szem előtt fog tartani.

A BÍRSÁGOK MEGÁLLAPÍTÁSÁNAK MÓDSZERE

1. Az EFTA Felügyeleti Hatóság a lenti 37. pont sérelme nélkül az alábbi, kétlépcsős módszertant fogja használni a vállalkozásokra vagy a vállalkozások társulásaira kiszabott bírságok megállapításához.

2. Első lépésként az EFTA Felügyeleti Hatóság meghatározza az alapösszeget az egyes vállalkozások vagy vállalkozások társulásai vonatkozásában (lásd lent, 1. szakasz).

3. Második lépésként ezt az alapösszeget korrigálhatja: emeli vagy csökkenti (lásd lent, 2. szakasz).

1. A bírság alapösszege

4. Az alapösszeg az eladások értékének megfelelően a következő módszer alapján kerül megállapításra.

A. Az eladások értékének meghatározása

5. A kiszabásra kerülő bírságok alapösszegének meghatározásához az EFTA Felügyeleti Hatóság a jogsértés által közvetlenül vagy közvetve ⁽³⁾ érintett, a vállalkozás által az EGT-n belül, az érintett földrajzi területen értékesített áruk és szolgáltatások eladásának értékét alkalmazza. A Hatóság rendszerint a vállalkozásnak a jogsértésben való részvétel utolsó teljes üzleti évében történt eladásait veszi figyelembe (a továbbiakban: az eladások értéke).

6. Amennyiben a vállalkozások társulása által elkövetett jogsértés tagjainak tevékenységével kapcsolatos, az eladások értéke általában a tagok eladásainak összegét jelenti.

7. Az EFTA Felügyeleti Hatóság a vállalkozások esetében az eladások értékének megállapításához az adott vállalkozás rendelkezésre álló legalkalmasabb adatait fogja felhasználni.

⁽¹⁾ Lásd e tekintetben például a fent idézett *Dans Rrindustri A/S és mások kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet 170. pontját.

⁽²⁾ Lásd e tekintetben a *Bíróságnak a 100/80 – 103/80. sz. Musique Diffusion française és mások kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletét, EBHT 1983., 1825. o., 106. pont.

⁽³⁾ Például egy adott áru árának rögzítéséről szóló horizontális megállapodás esetén, amikor ezen áru ára szolgál alapjául alacsonyabb vagy magasabb minőségű áruk árának.

8. Amennyiben a vállalkozás által rendelkezésre bocsátott adatok nem teljesek vagy megbízhatatlanok, az EFTA Felügyeleti Hatóság a kapott részleges adatállomány és/vagy az általa relevánsnak és megfelelőnek ítélt egyéb információk alapján határozhatja meg az eladások értékét.

9. Az eladások értékét a HÉA és más, közvetlenül az eladáshoz közvetlenül kapcsolódó adók alkalmazása előtt határozzák meg.

10. Amennyiben egy jogsértés területi kiterjedése meghaladja az EGT területét (például a világméretű kartellek esetében), a vállalkozás szóban forgó, az EGT-n belül történt eladásai nem feltétlenül tükrözik megfelelő módon az egyes vállalkozások jogsértésben betöltött szerepének súlyát. Főként ilyen lehet például a piac felosztására irányuló világpiacon szintű megállapodások esete.

Annak érdekében, hogy ilyen körülmények között tükrözni lehessen az EGT-n belüli összértékesítést, valamint az egyes vállalkozások jogsértésben való részvételének viszonylagos arányát, az EFTA Felügyeleti Hatóság megbecsülheti a jogsértés által érintett áruk vagy szolgáltatások eladásainak teljes értékét a releváns földrajzi piac egészére nézve (amely túllépi az EGT határait), majd ezen a piacon meghatározza a jogsértésben részt vevő vállalkozások értékesítésből való részesedését, és az így kapott részesedési arányokat a vállalkozások EGT-n belüli összesített értékesítésére vetítheti. Az eredményt az eladások értékeként fogják felhasználni a bírság alapösszegének megállapításához.

B. A bírság alapösszegének meghatározása

11. A bírság alapösszege az eladások értékéhez bizonyos meghatározott mértékben aránylik; az arányszámot a jogsértés súlyosságának függvényében állapítják meg, és a jogsértés éveinek számával szorozzák meg.

12. A súlyosságot minden egyes jogsértéstípusnál esetenként állapítják meg, valamennyi releváns körülmény figyelembevételével.

13. Általános szabály szerint az eladások értékének szóban forgó arányát akár 30 %-ban is megállapíthatják.

14. Annak eldöntéséhez, hogy az eladások értékének adott esetben alkalmazandó aránya alacsonyabb vagy magasabb legyen-e ennél a mértéknél, az EFTA Felügyeleti Hatóság olyan tényezőket fog figyelembe venni, mint például a jogsértés jellege, az érintett vállalkozások összesített piaci részesedése, a jogsértés földrajzi kiterjedése, valamint az, hogy a jogsértés megvalósult-e.

15. Az árak rögzítéséről, a piac felosztásáról és a termelés korlátozásáról szóló – általában titkos – horizontális megállapodások⁽¹⁾ természetüknél fogva a legsúlyosabb versenykorlátozások közé számítanak. A versenypolitika elvei jegyében szigorú bírságokat kell ellenük alkalmazni. Ezért az ilyen jellegű jogsértések esetén az eladások arányát általában a legmagasabb szinten állapítják meg.

16. Annak érdekében, hogy a jogsértésben részt vevő minden egyes vállalkozás részvételének időtartamát figyelembe vegyék, az eladások értékének függvényében meghatározott összeget (lásd 20–23. pont) megszorozzák a jogsértésben való részvétel éveinek számával. A hat hónapnál rövidebb időszak fél évként, a hat hónapot meghaladó, de egy évnél rövidebb időszak egy teljes évként kerül beszámításra.

17. Ezenkívül, függetlenül attól, hogy a vállalkozás milyen hosszú időszakon keresztül vett részt a jogsértésben, az EFTA Felügyeleti Hatóság – az A. szakaszban fent meghatározott módon – az alapösszegbe beépít egy olyan összeget, amely az eladások értékének 15 és 25 %-a között mozog, annak érdekében, hogy a vállalkozásokat elrettentsék attól, hogy egyáltalán árrogzításról, piacfelosztásról és termeléskorlátozásról szóló horizontális megállapodásokat kössenek. A Hatóság más jogsértések esetén is alkalmazhat ilyen kiegészítő összeget. Annak eldöntésére, hogy adott esetben az eladások értékének mekkora hányada alkalmazandó, a Hatóság figyelembe fog venni bizonyos – főként a 22. pontban meghatározott – tényezőket.

⁽¹⁾ Magában foglalja az EGT-megállapodás 53. cikkének értelmében a vállalkozások társulásainak megállapodásait, összehangolt magatartásait és döntéseit.

18. Amennyiben a jogsértésben részt vevő vállalatok eladásainak értéke hasonló, de nem azonos, az EFTA Felügyeleti Hatóság az egyes vállalkozások számára azonos alapösszeget is meghatározhat. Ezenkívül a bíróság alapösszegének meghatározása során a Hatóság kerekített számadatokat fog használni.

2. Az alapösszeg korrigálása

19. A bíróság meghatározása során az EFTA Felügyeleti Hatóság figyelembe vehet olyan körülményeket, amelyek az 1. szakaszban fent leírtaknak megfelelően megállapított alapösszeg emeléséhez vagy csökkentéséhez vezetnek. Ennek megállapításához a Hatóság a szóban forgó eset valamennyi releváns körülményét figyelembe vevő, átfogó jellegű értékelést fog végezni.

A. Súlyosbító körülmények

20. A bíróság alapösszege emelhető, ha az EFTA Felügyeleti Hatóság súlyosbító körülményeket állapít meg, mint például:

- amikor egy vállalkozás ugyanolyan vagy hasonló jogsértést folytat vagy ismét meg azután, hogy a Hatóság vagy valamely nemzeti versenyhatóság megállapította, hogy a vállalkozás megsértette az 53. vagy az 54. cikket: az alapösszeget minden megállapított jogsértés után akár 100 %-kal is felemelik,
- a Hatóság vizsgálata során az együttműködés megtagadása vagy a vizsgálat akadályozása,
- a jogsértés irányítóként vagy felbujtóként történő elkövetése; a Hatóság különös figyelmet fog fordítani azokra az intézkedésekre, amelyek más vállalkozásokat a jogsértésben való részvételre kényszerítenek és/vagy amelyek megtorló jelleggel más vállalkozásokat jogsértést képező magatartás betartására kényszerítenek.

B. Enyhítő körülmények

21. A bíróság alapösszege csökkenthető, ha az EFTA Felügyeleti Hatóság enyhítő körülményeket állapít meg, mint például:

- amikor az érintett vállalat bizonyítani tudja, hogy a Hatóság első közbelépésére abbahagyta a jogsértést: ez nem vonatkozik a titkos megállapodásokra és magatartásokra (főként a kartellekre nem),
- amikor az érintett vállalkozás bizonyítani tudja, hogy a jogsértést gondatlanságból követték el,
- amikor az érintett vállalat bizonyítékkal szolgál arra, hogy részvétele a jogsértésben kifejezetten csekély, és következésképpen bizonyítani tudja azt is, hogy mialatt részt vett a jogsértő megállapodásban, a piacon versenyző magatartás tanúsításával hatékony módon elkerülte annak végrehajtását: annak pusztán ténye, hogy egy vállalkozás a jogsértésben rövidebb ideig vett részt, mint a többi vállalkozás, nem számít enyhítő körülménynek, hiszen ez a tény már az alapösszegben is tükröződik,
- amikor az érintett vállalkozás hatékonyan együttműködik a Hatósággal az engedékenységi közlemény hatályán, valamint a jog által előírt együttműködési kötelezettségén túl,
- amennyiben a vállalkozás versenyellenes magatartását hatóságok vagy jogszabályok engedélyezték vagy ösztönözték⁽¹⁾.

C. Az elretentő hatás érdekében történő speciális növelés

22. Az EFTA Felügyeleti Hatóság különös figyelmet fog fordítani annak biztosítására, hogy a bírások megfelelő elretentő hatással bírjanak; ennek érdekében növelheti az olyan vállalkozásokra kirótt bírságot, amelyek a jogsértés által érintett áruk és szolgáltatások értékesítésén túl különösen jelentős forgalmat bonyolítanak.

⁽¹⁾ Ez nem érinti az illető EFTA-állammal szemben esetlegesen tett bármilyen intézkedést.

23. Az EFTA Felügyeleti Hatóság annak érdekében is szükségesnek tarthatja a szankció növelését, hogy az meghaladja a jogsértésnek köszönhető jogtalan hasznot, amennyiben annak mértéke felbecsülhető.

D. Jogszabályban meghatározott felső határ

24. A jogsértésben részt vevő vállalkozás és vállalkozások társulása vonatkozásában a bírság végösszege – a II. fejezet 23. cikkének (2) bekezdése értelmében – semmilyen esetben nem haladhatja meg az előző üzleti év során megvalósított teljes forgalom 10 %-át.

25. Amennyiben egy társulás jogsértése a tagok tevékenységéhez kapcsolódik, a bírság nem haladhatja meg a társulás jogsértése által érintett piacon működő egyes tagjai teljes forgalma összegének 10 %-át.

E. Engedékenységi közlemény

26. Az EFTA Felügyeleti Hatóság az engedékenységi szabályokat a vonatkozó közleményben szereplő feltételek szerint fogja alkalmazni.

F. Fizetési képesség

27. Különleges körülmények fennállása esetén az EFTA Felügyeleti Hatóság kérelemre figyelembe veheti a vállalkozás adott szociális és közgazdasági környezetben fennálló fizetési képességének hiányát. Ezen a címen a Hatóság nem csökkenti a bírságot csupán a vállalkozás kedvezőtlen vagy veszteséges pénzügyi helyzetének megállapítása miatt. A bírság csak abban az esetben csökkenthető, ha objektív bizonyíték szolgál arra, hogy a bírság kiszabása – a jelen iránymutatásban meghatározott feltételek mellett – visszavonhatatlanul veszélybe sodorná az érintett vállalkozás gazdasági életképességét, és aktív eszközeit értéküktől megfosztaná.

ZÁRÓ ÉSZREVÉTELEK

28. Az EFTA Felügyeleti Hatóság adott esetben jelképes bírságot is kiszabhat. Az ilyen bírság kiszabását a határozat szövegében indokolni kell.

29. Bár ezen iránymutatás meghatározza az általános módszertant a bírságok megállapítását illetően, azonban az egyes ügyek egyedisége vagy egy bizonyos ügy esetében az elrettentő hatás elérésének szükségessége okán a Hatóság eltérhet ezektől a módszerektől, valamint a 21. pontban megszabott határértékektől.

30. Ezen iránymutatás érvényes mindazon ügyekre, amelyekre vonatkozóan a Hivatalos Lapban és EGT-kiegészítésében való közzététele időpontját követően kifogási nyilatkozatot kézbesítettek, függetlenül attól, hogy a bírság a II. fejezet 23. cikkének (2) bekezdése vagy a Felügyeleti és Bírósi Megállapodás 4. jegyzőkönyve II. fejezetének előző szövege 15. cikkének (2) bekezdése alapján kerül kiszabásra ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ A Felügyeleti és Bírósi Megállapodás 4. jegyzőkönyve II. fejezetének szövege (amely megfelelt az 1962. február 6-i 17/62 rendeletnek): a Szerződés 85. és 86. [jelenleg 81. és 82.] cikkének végrehajtásáról szóló első rendeletet (HL 13., 1962.2.21., 204. o.) 2005. május 20-án váltották fel, lásd a fenti 3. lábjegyzetet.